

Andrew Britt, Verwey-Jonker Instituut
Jacques van de Ven, Stichting Jeugdteams ZHZ, MEE Vivenz
Annette van den Bosch, Movisie

DE SOCIALE BASIS VERSTERKEN, INVESTEREN IN DE TOEKOMST

Verandertheorie en bouwstenen voor overheden en maatschappelijke partners

Wat gaan we doen

- Wat is de sociale basis
- De verandertheorie sociale basis
- Relatie sociale basis en wijkteams
- Dilemma's voor wijkteams
- In gesprek

Wissel uit met je buur in 1 minuut

Wat was het laatste wat jij deed in de sociale basis? (privé)

Met sociale basis bedoelen we het geheel van informele netwerken, burgeractiviteiten en betekenisvolle relaties tussen burgers onderling en tussen burgers, professionals en overheid

de beweging om ondersteuning beter te laten 'aansluiten bij het gewone leven'.

“De nuldelijnszorg wordt de sociale basis

genoemd. Die bestaat uit de informele netwerken (sociale structuren), de meer formele netwerken (verenigingen, clubs), en de algemene (zonder toeleiding, vrij toegankelijke) voorzieningen (welzijn, huisarts).”

het cement in de samenleving, een weefsel van verbindingen’;

‘het gewone leven’

Het deel van de samenleving dat groeit en bloeit door de inzet, activiteiten en netwerken van inwoners zelf en vanuit de basisvoorzieningen

de mensen in de inclusieve stad, die zich verbinden in verenigingen en die mantelzorg en vrijwilligerswerk kunnen verrichten.

het geheel aan informele en formele diensten, voorzieningen, en relaties in de leefomgeving van mensen die er aan bijdragen dat mensen tot hun recht komen en kunnen floreren.’

algemene voorzieningen

het breed en laagdrempelig aanbod van activiteiten en ondersteuning in de eigen buurt of wijk

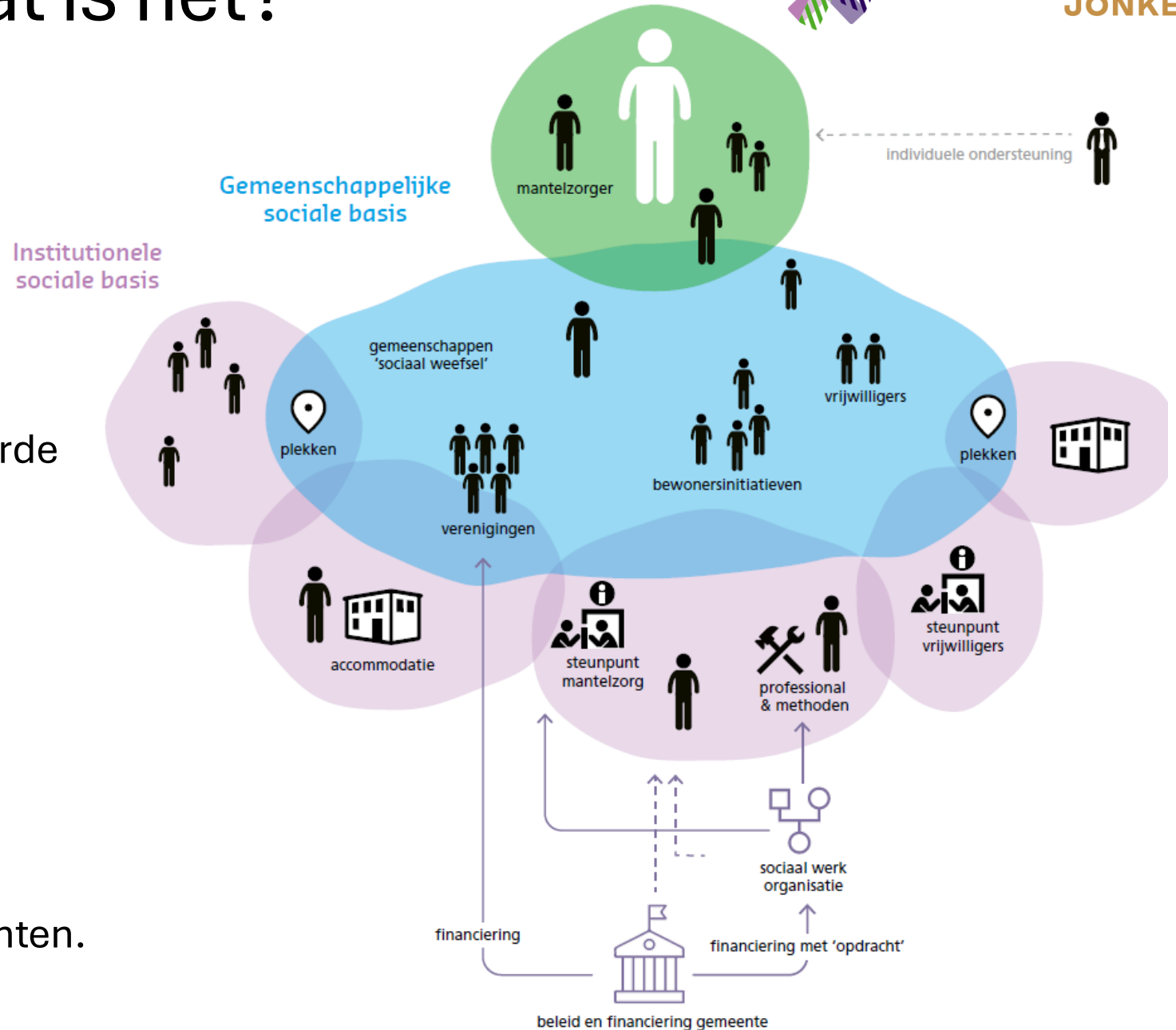
Diffuus begrip, verschillende visies

- Geen gedeelde definitie, is logisch...
- ...maar maakt ook kwetsbaar.
 - Kwetsbaar omdat je niet altijd weet waar je samen naar toe werkt en waarom.
 - Kwetsbaar voor bezuinigingen.
- Twee (botsende) krachten:
 - Sociale basis met een intrinsieke waarde.
 - Sociale basis instrumenteel als (hiërarchisch) onderdeel van een zorg- en ondersteuningspiramide.
- Dicteren van 'één landelijke uniforme definitie' niet de oplossing.
- Wél lokale concretisering en afbakening.

De sociale basis: wat is het?

- Beleidsconcept
- Lokaal krijgt het echt vorm.
- Gezamenlijk afbakenen.
 - Voorkomt ergernissen, spraakverwarringen en verkeerde verwachtingen.
- **Het gaat om:**
 - de mensen;
 - hun verbanden en relaties;
 - de 'infrastructuur': voorzieningen, accommodaties en betaalde krachten.

Wat rekenen wij als onderzoekers tot de sociale basis?

DOEL

Iets is eerder sociale basis als het tot doel heeft / bijdraagt aan...

- (meer) verbinding tussen (groepen) bewoners; lokale binding;
- positieve sociaal-maatschappelijke ontwikkelingen;
- voorkomen of afnemen van negatieve maatschappelijke ontwikkelingen;
- laagdrempelige steun aan/tussen inwoners die dat nodig hebben.

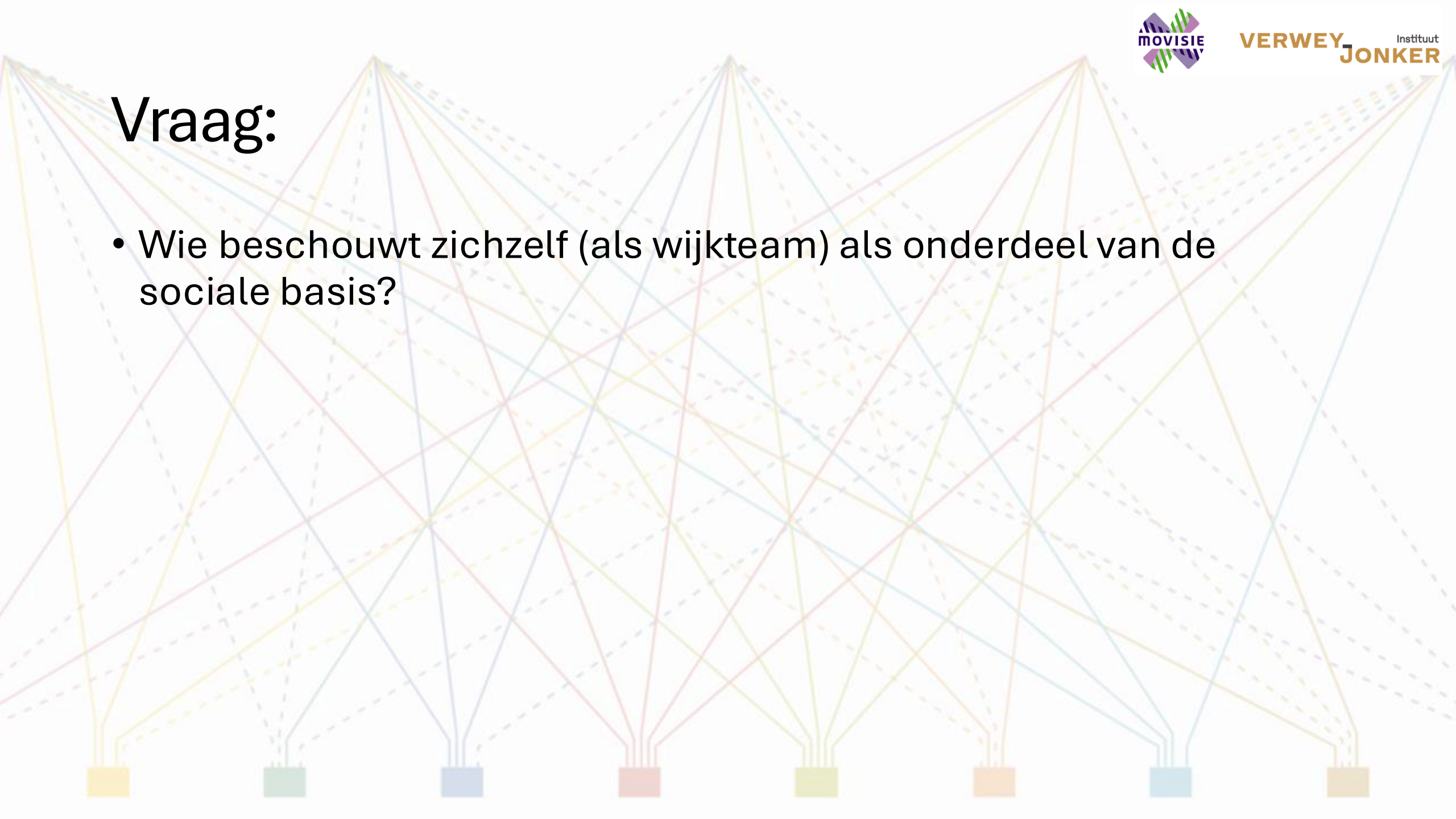
EIGENSCHAPPEN

We rekenen iets eerder tot de sociale basis als...

- a) er geen indicatie nodig is om deel te nemen;
- b) iedereen in principe welkom is;
- c) geen primair commerciële inslag;
- d) het in hoge mate draait op vrijwillige inzet;
- e) er sprake is van wederkerigheid;
- f) Inzet vanuit een oprechte, maatschappelijke betrokkenheid, vanuit een intrinsieke motivatie.

Vraag:

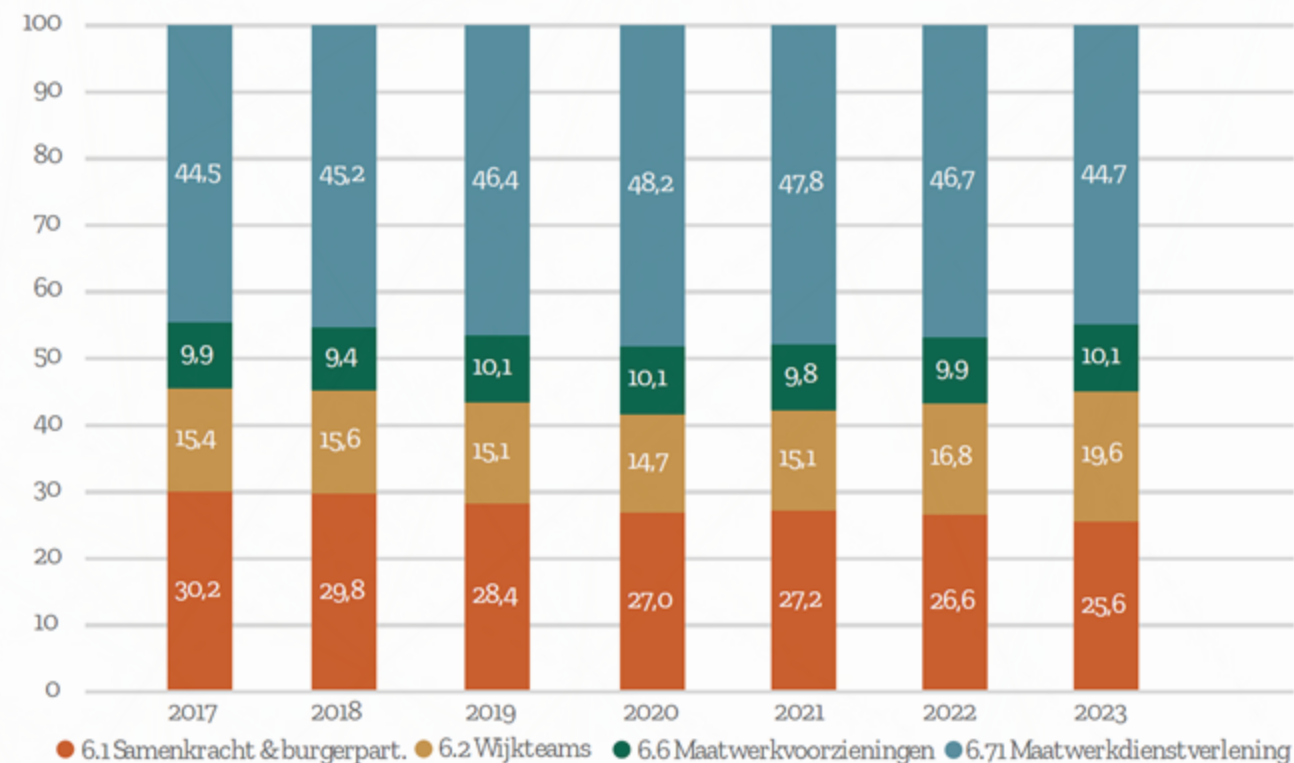
- Wie beschouwt zichzelf (als wijkteam) als onderdeel van de sociale basis?

Druk op de sociale basis neemt toe

- Verwachtingen zijn hoog en worden hoger.
- Middelen stijgen niet evenredig mee...
- Risico op overbevraging van de sociale basis, wat haar juist schaadt.

➤ **Grote negatieve invloed op leefbaarheid, gezondheid en welzijn**

Uitgaven aan IV3 taakvelden

- 6.1 Samenkracht & burgerparticipatie (komt in de buurt van de 'Institutionele sociale basis')
- 6.6 & 6.71 Wmo maatwerk

Verandertheorie sociale basis in co-creatie met:

Ministerie van Volksgezondheid,
Welzijn en Sport

En met input van:

oranje fonds

de
Nederlandse
ggz

Verandertheorie sociale basis

Verandertheorie:

- Zelfde taal spreken
- Gezamenlijke ambitie formuleren
- Wat zijn handvatten om te versterken?

Vanuit 1 hoofdambitie naar 5 deelambities en 10 bouwstenen waarop je moet inzetten

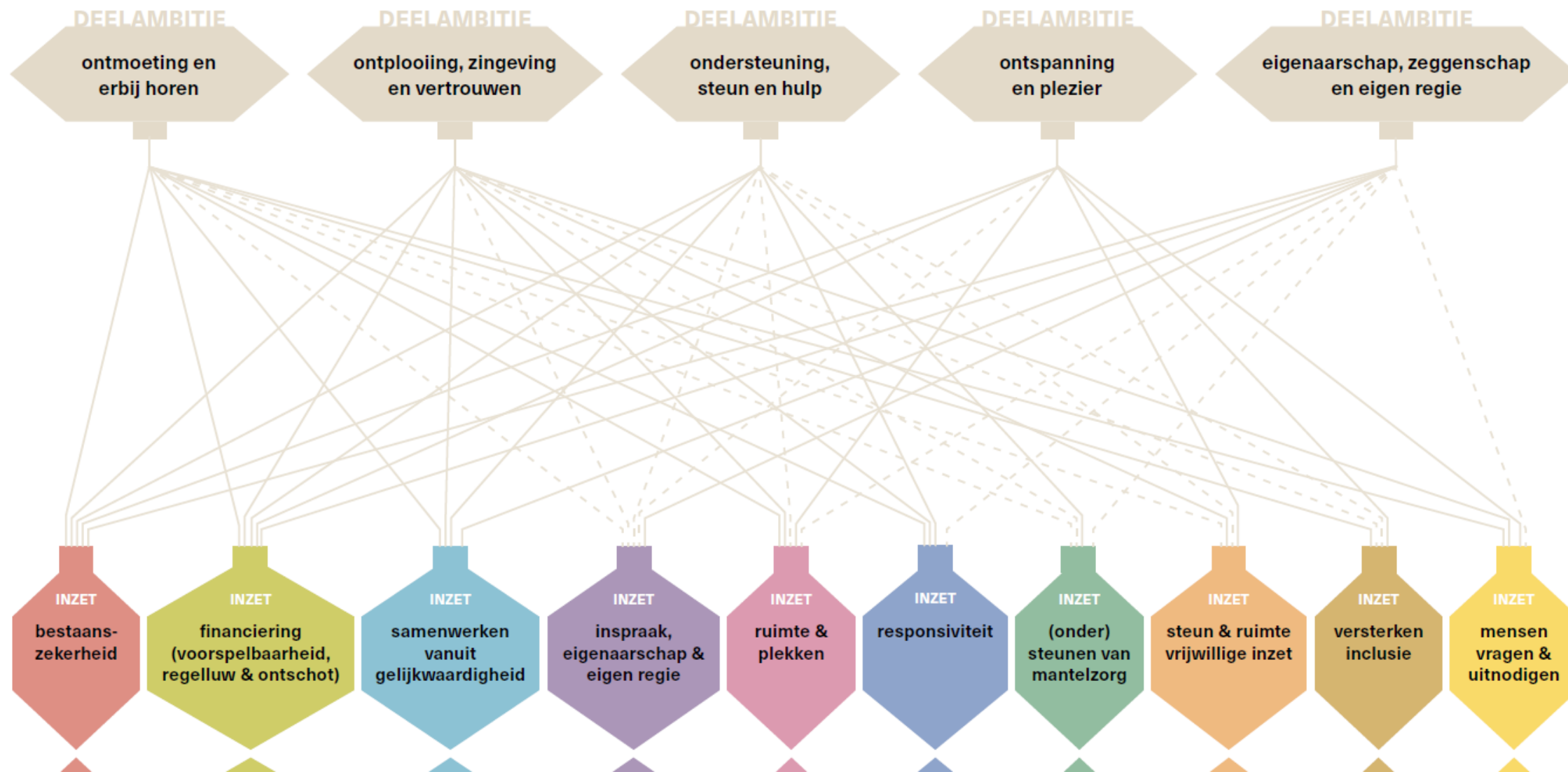
- **Om de kans te vergroten dat leefbaarheid, gezondheid en welzijn toenemen**

verandertheorie

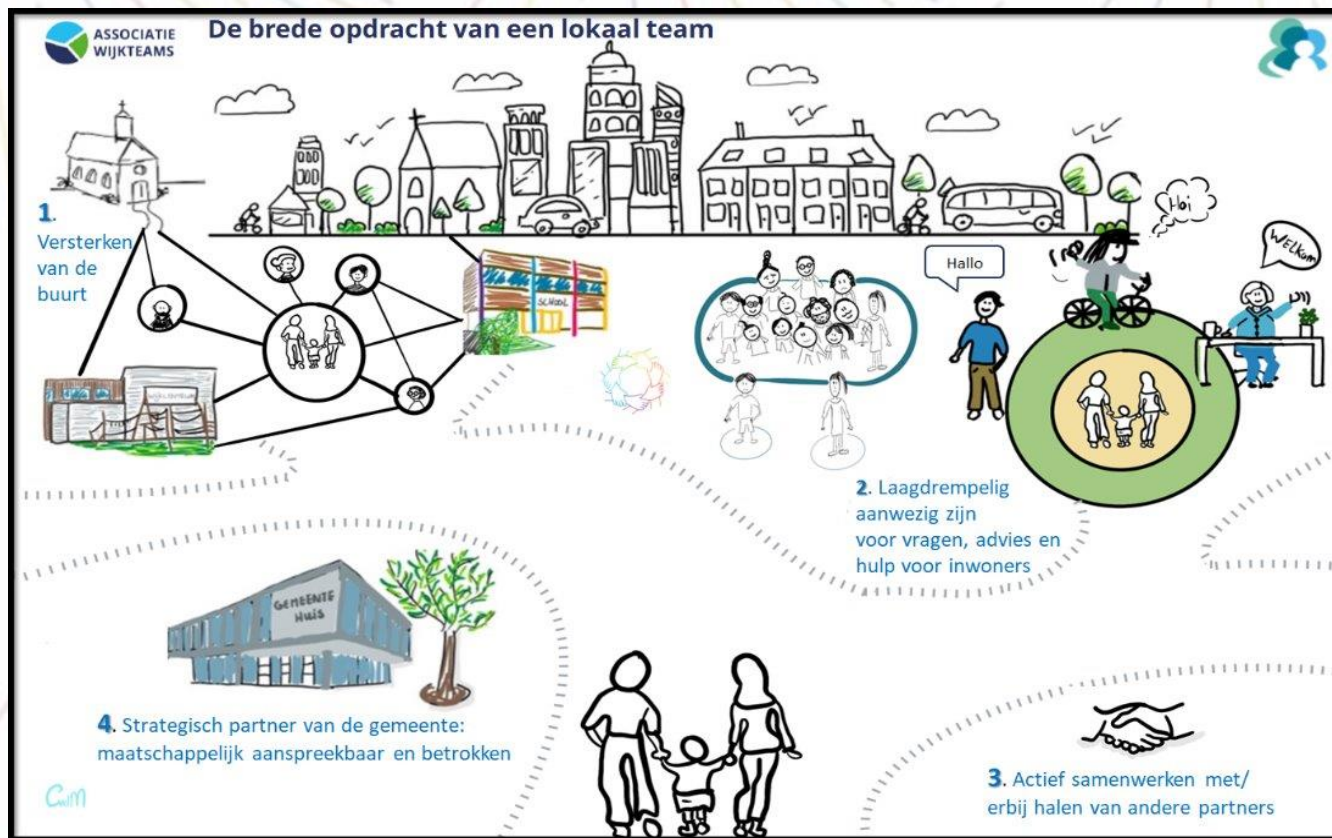
SOCIALE BASIS

HOOFDAMBITIE

'Wij streven naar een veerkrachtige, inclusieve en zorgzame samenleving waarin mensen kunnen floreren, naar elkaar kunnen en willen omkijken en bijdragen aan het eigen en andermans welzijn.'

Relatie sociale basis en sociale wijkteams

Ambitie sociale basis:

‘Wij streven naar een veerkrachtige, inclusieve en zorgzame samenleving – waarin mensen kunnen floreren, naar elkaar kunnen en willen omkijken, en kunnen en willen bijdragen aan het eigen en andermans welzijn.’

(Gewenste) Brede opdracht wijkteams:

‘[deze] stimuleert het ontstaan van krachtige, bloeiende, veilige buurten en duurzame netwerken, ten behoeve van álle inwoners. Zo levert zij een bijdrage aan een inclusieve samenleving, met kansen voor iedereen’

Associatie Wijkteams 2023

Vraag:

- Wie heeft in z'n opdracht expliciet het versterken van de sociale basis?

Dilemma's voor wijkteams <-> sociale basis

- Rol in benutten en/of versterken?
- Een netwerk opbouwen in de buurt versus (zware) casuïstiek onder tijdsdruk, en 'beste professional voor de casus'
- Spanningsveld wettelijke taken en termijnen <-> preventief werken
- Laagdrempeligheid: ben jij in de ogen van de inwoner 'van de gemeente' of sta jij naast de inwoner?
- Individuele hulp en/of collectief aanbod
- Aanvullingen...?

Wat is nodig om [...] het ontstaan van krachtige, bloeiende, veilige buurten en duurzame netwerken, ten behoeve van álle inwoners, te stimuleren?

Welke bouwstenen helpen daarbij?

1. Benutten en/of versterken sociale basis?

- Wat is jouw primaire rol en waarom?
- Hoe versterk jij de sociale basis? Geef concrete voorbeelden.
- Wat heb jij daarvoor nodig?

2. Spanningsveld wettelijke taken/termijnen <-> preventief werken

- Hoe werkt jouw wijkteam preventief?
- Hoe zorg je dat hier ruimte voor is. Geef concrete voorbeelden.
- Wat heb jij daarvoor nodig?

Over de rol van het wijkteam:
Wat is nodig om [...] het ontstaan van krachtige, bloeiende, veilige buurten en duurzame netwerken, ten behoeve van alle inwoners, te stimuleren?
Welke bouwstenen uit veranderingstheorie helpen daarbij?

3. Een netwerk opbouwen in de buurt versus (zware) casuïstiek onder tijdsdruk, en 'beste professional voor de casus'

- Hoe probeert jouw wijkteam netwerken op te bouwen in de buurt? Hoe zorg je voor ruimte daarvoor in tijden van schaarste?
- Leent elke soort hulpvraag of elke doelgroep zich wel voor gebiedsgericht werken? Welke bijvoorbeeld niet?

4. Individuele hulp en/of een buurt-wijkaanpak (collectief aanbod)

- Individuele hulp en/of een buurt-wijkaanpak (collectief aanbod)
- Hoe proberen jullie collectief te werken? Hoe herkennen jullie gelijksoortige vragen en brengen jullie die bij elkaar?
- Wat heb je daarvoor nodig?
- Betekent dit soms dat je tegenover (andere) gemeentelijke afdelingen staat?

5. Laagdrempeligheid: ben jij in de ogen van de inwoner 'van de gemeente' of sta jij naast de inwoner?

- Waar staat jouw wijkteam denk jij volgens de inwoner?
- Wat is nodig om naast de inwoner te kunnen staan (ook al betekent dit soms dat je tegenover (andere) gemeentelijke afdelingen staat?)

Wijkteams en sociale basis: werken aan krachtige buurten en duurzame netwerken

Wat heb je als wijkteam nodig? (Dit is wat wij in gedachten hadden)

- **Heldere opdracht, middelen, andere randvoorwaarden**
 - Voldoende capaciteit, een stevig preventief veld, voldoende welzijnswerkers, voldoende jongerenwerkers, etc.
- **Locaties**
 - voldoende laagdrempelige plekken in de wijk, en middelen om die te huren
- **Vakmanschap**
 - Breed kijken en denken, gelijkwaardigheid, responsief, regie versterken, samenwerken mantelzorgers
 - Verleiden inwoners tot collectief aanbod
- **Samenwerkingspartners**
 - In preventief veld (ook informele organisaties), specialistisch veld en veiligheidsdomein
- **Cultuurverandering**
 - Bij professionals én bij inwoners

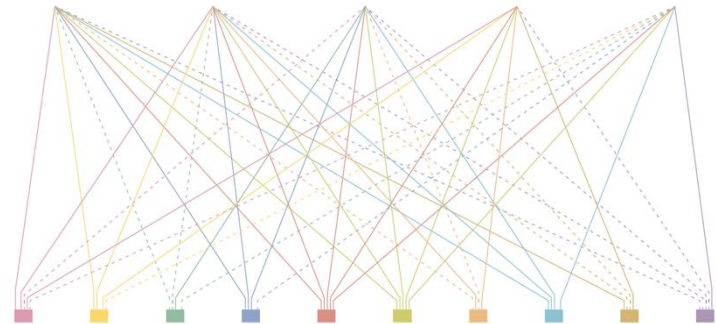

Dank voor de aandacht! Verder lezen?

- www.verwey-jonker.nl/onderzoek-naar-de-sociale-basis
- www.movisie.nl/versterken-sociale-basis

Een verkenning naar de mogelijkheden van kwantificeren en moneteriseren in de sociale basis

CIJFERS EN DE SOCIALE BASIS

DE SOCIALE BASIS VERSTERKEN, INVESTEREN IN DE TOEKOMST

Verandertheorie en bouwstenen voor overheden en maatschappelijke partners

Kernboodschap en position paper Sociale Basis

Dit document is opgesteld in samenwerking door (in willekeurige volgorde) Sociaal Werk Nederland, MantelzorgNL, de VNG, de NOV, het ministerie van Volksgezondheid, Welzijn en Sport (Directie Maatschappelijke Ondersteuning), Movisie en het Verwey-Jonker Instituut. Dit document is geen eindproduct maar een tussenstap. Een weergave van waar deze partijen staan in hun denken in juni 2023.

Kernboodschap Sociale Basis

- De sociale basis is een veel gebruikt begrip waar verschillende mensen verschillende beelden bij hebben. De sociale basis bestaat uit verschillende sferen: persoonlijk, gemeenschappelijk en

Gespreksmodel Sociale Basis

Wat verstaan we nou precies onder 'sociale basis' en waarom moeten we er eigenlijk in investeren?

VERWEY JONKER

Een analyse van beleidskeuzes en uitgaven in de sociale basis in relatie tot de ontwikkeling van de (uitgaven aan Wmo-maatwerkvoorzieningen (2017-2023)

De sociale basis en de houdbaarheid van de Wmo

Andrew Britt, Maarten Kwakernaak, Kees-Jan van de Werff

VERWEY JONKER

Hoe twaalf gemeenten 'de sociale basis' vormgeven samen met hun welzijnspartijen en inwoners. De kansen en uitdagingen vanuit lokaal beleidsperspectief.

Leren, sturen en verantwoordelijk in de sociale basis

Andrew Britt, Maarten Kwakernaak, Frank de Meere, Leyla Rechets, Ines Schell, Nonke de Wit, Peter Remers, Radboud Engelen, Onno de Zwart, Margje Voorwinden, Loes Kok